

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizennegyedik évfolyam.

X. füzet.

Október 1875.

Előfizetési díj egy évre : azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek“ nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.*

Statistikai jegyzetek a magyar birodalmi erdőkről 1875-ből.

Feljegyzette : Bedő Albert.

Azon adatokat, melyeket jelen jegyzeteimmel közlök, már régebben bírom és hosszasan gondolkoztam, ha vajjon nyilvánosságra adjam-e vagy ne? Minthogy azonban erdészeti statistikánk, mely jobb adatokkal szolgálhatna nincs, és mint-hogy adataimat szerencsés körülményeknél fogva erdőségeink jelentékeny részének közvetlen helyi szemlélete útján, azok termőhelyi viszonyainak, minőségének és faüzleti forgalmának számbavétele s több kiváló szaktársam véleményének is meghallgatása mellett és az államerdők gazdasága körül szerzett tapasztalataim alapján puhatoltam ki, s így azok addig, míg vagy az országos statistikai hivatal, vagy valamelyik ügybuzgó szaktársam részéről vagy általam jobbakkal pótolhatók

lesznek, legalább a használhatóság és tájékoztatás-adhatóság képességével bírnak, szükségszerűnek ismerém azokat közölni.

Nem kívánok és nem is kérek azonban ez adatoknak több hitelességet tulajdonítani, mint a minőt épen olyan számoknak lehet adni, melyek nem minden egyes tételre fennforgó összes alap-tényezők pontos számbavételéből lettek kiszámítva, hanem e helyett a szükségből kifolyólag csak is összehasonlító és átlagos számítások tételeiből vezettettek le és tényleges tapasztalati adatok mértékéhez arányosítva lettek megállapítva.

Megemlítendőnek tartom még azt is, hogy számaimat, azok megállapításánál szigorúságot követve, hajlandóbb voltam inkább kisebbekre mint nagyobbakra tenni, — és pedig azért, mert sokkal kedvezőbb eredményü a hiba, ha azt hisszük a mi a valóságban lévónél valamivel kevesebb, mintha ezzel ellenkezőleg csupa hiuság és jó reménység fejében azzal ámitjuk magunkat, hogy ennyit meg ennyit birunk.

I. A magyar korona országainak erdeiben tenyésztett fánemek.

A) Tülevelü fák.

Luczfenyő = *Pinus picea*; jegenyefenyő = *Pinus abies*; veresfenyő = *Pinus larix*; erdefenyő = *Pinus silvestris*; fekete-fenyő = *Pinus austriaca*; czirbolyafenyő = *Pinus cembra*.

B) Lomblevelü fák.

Kocsános tölgy = *Quercus pedunculata*; kocsántalan tölgy = *Quercus robur*; molyhos tölgy = *Quercus pubescens*; cser-tölgy = *Quercus cerris*; bikkfa = *Fagus sylvatica*; gyertyánfa = *Carpinus betulus*; kőrisfa = *Fraxinus excelsior*; fodor-jávör = *Acer campestre*; jókori-jávör = *Acer platanoides*; juhar-jávör = *Acer pseudo-platanus*; kislevelü hársfa = *Tilia parvifolia*; nagylevelü hársfa = *Tilia grandifolia*; közönséges vagy sima szilfa = *Ulmus campestris*; kérges szilfa = *Ulmus suberosa*; fehér nyirfa = *Betula alba*; hamvas éger

= *Alnus incana*; mezgés éger = *Alnus glutinosa*; havasi éger = *Alnus alpina*; ákácza = *Robinea pseudo-acacia*; bálványfa = *Ailanthus glandulosa*; szelid gesztenye = *Castanea vesca*; török mogyoró = *Corylus colurna*; közönséges mogyoró = *Corylus avellana*; rezgő nyárfa = *Populus tremula*; fekete nyárfa = *Populus nigra*; fehér nyárfa = *Populus alba*; jegenye nyárfa = *Populus pyramidalis*; kanadai nyárfa = *Populus canadensis*; fehér fűz = *Salix alba*; kecske fűz = *Salix caprea*; csörege fűz = *Salix fragilis*; mandolalevelű fűz = *Salix amigdalina*; csigolya fűz = *Salix purpurea*; kötő fűz = *Salix viminalis*; Berekenye = *Sorbus*; Cseresnye = *Prunus*; Dió = *Juglans*; Szeder = *Morus*.

II. Birtokosok szerinti terület-kimutatás.

Az erdők az állam, magánbirtokosok, testületek és községek birtokában vannak, és pedig a következő területi felosztás szerint:

Kincstári vagy állami erdő	2,805.000 *)
„ bányászat számára rezervált állami erdő	80.000
Állami közalapítványi erdő	100.000
Magánosok, községek és testületek tulajdonában álló erdő	11,803.000
Összesen	14,788.000

katasztrális hold, holdját 1.600 négyszög öllel számítva.

A kimutatott erdőterület határozottan apad és kerek-sámban 2,000.000 holdra tehető azon feltétlen erdőtalajjal bíró erdőterület nagysága mely fakészletétől ugyszólva teljesen megfosztatott s ezzel a naponkénti végpusztulásnak lett kitéve; részben pedig más mivelési ág alá vétetett.

*) Ezen területmennyiség a magyar és horvát határőrvidéki községeknek részben már kiadott, és részben még kiadandó s összesen 725.000 k. holddal számított erdőterület levonása után van értve.

III. A fanemek területi arány szerint.

Az egész erdőterületet a főbb fanemek következő arányban foglalják el:

Fenyőfa tenyész a terület 25% -án, vagyis 3,697.000 holdon.

Tölgyfa " " " 20% -án, " 2,957.600 " "

Bükk és más lombfa tenyész a terület 55% -án vagyis 8,133.400 holdon.

IV. Fatermés.

Az erdők tartamos fatermése átlag véve az egész birodalom erdőségeire következő:

A) Fenyves erdők (Nadelholz) holdankénti fatermése 0.75 normál öl, vagyis 75 köbláb.

B) Tölgyes erdők holdankénti fatermése 0.5 normálöl, vagyis 50 köbláb.

C) Bükk és más lombfaerdők holdankénti fatermése 0.6 normálöl, vagyis 60 köbláb faanyag.

Az évenkénti összes fatermés tehát következő:

Fenyőerdőknél 3,697.000 hold, 0.75		
normálöl holdankénti terméssel	.	2,772.750 normál öl.
Tölgyes erdőknél 2,957.600 hold,		
0.5 normálöl holdankénti terméssel	.	1,478.800 " "
Bükk és ezzel együtt számított más		
lombfaerdőknél 8,133.400 hold, 0.6 nor-		
málöl holdankénti terméssel	.	4,880 040 " "

Összes fatermés tehát . 9,131.590 normál öl.

Általános tapasztalati adatok szerint a tűzifa és a műszaki fa közötti százalék arány a hazai erdőkben következő:

A fenyveseknél a termelt fatömeg 45% tűzi- és szénfa, és 55% -a műszaki fa.

A tölgyeseknél a termelt fatömeg 70% tűzi- és szénfa, és 30% -a műszaki fa.

A büknél és más lombfanemeknél a termelt fatömeg 75⁰/₀ tüzi- és szénfa, és 25⁰/₀-a műszaki fa.

A magyar birodalom erdőségeiből tehát tartamos gazdálkodás mellett következő mennyiségű műszaki fa termelhető:

2,772.750 × 0.55 = 1,425.012 normál öl fenyőfa.
 1,478.800 × 0.30 = 443.640 " " tölgyfa.
 4,880.040 × 0.25 = 1,220.010 " " bükk és
 más lombfa; avagy összesen 3,088.662 normál öl.

V. Jelenlegi fatermelés.

Jelenleg vágatik évenként:

400.000 normál öl fenyő műszaki fa,
 300.000 " " tölgy " "
 100.000 " " bükk és más lombfanemű műszaki fa;
 tehát összesen 800.000 normál öl, vagyis 80,000.000 köbláb
 műszaki fa és ezenkívül még 6,000.000 normál öl fenyő,
 tölgy, bükk és más lombnemű tüzi és szénfa.

VI. Fakivitel s a felhasznált és kivitt faanyagok értéke.

Az évenként termelt műszaki fából*) kivitetik:

a fenyőfának 50⁰/₀-a vagy 200.000 normál öl,

a tölgyfának 66²/₃⁰/₀-a vagy 200.000 normál öl,

a bükk és más lombfának 50⁰/₀-a vagy 50.000 normál öl.

A kivitt faanyagok értékét, erdei vagyis tőértékben, a múlt évben és ez évben is fennállott faárak szerint és mérsekelt számítással következő összegekre tehetni:

200.000	normál öl fenyőfa	à 6	frt tőértékkel	1,200.000	frt
200.000	" " tölgyfa	à 15	" "	3,000.000	"
50.000	" " bükk és más lombfa	à 3	" "	150.000	"

Összesen 4,350.000 frt.

A tűzifa kivitel eddig korlátolt és 50.000 normál-ölnél többre nem tehető.

Ugyanily egységi árakkal értékesíthető a birodalom határain belül felhasznált műszaki fa is, míg a kivittel együtt elfogyasztott 6,000.000 öl tűzi és szénfa tőértéke ölenként átlag véve 50 krral számítva, 3,000.000 forintot képvisel. E szerint tehát az erdők összes tiszta jövedelme 11,700.000 frtra tehető.

A szomszéd országokba külön-külön kivitt fatömegek és a kivitt fanemek az ebbeli vámhivatali adatok hiánya miatt nem mutathatók ki, megjegyzendő azonban, hogy a mult 1874. évben fakereskedők adatai szerint a fenyőfának mintegy 0.₆ része vagyis 120.000 normál öl Némethonba és a tölgyfának 0.₇ része vagyis 140.000 normál öl hordó-dongára feldolgozva Triesten át Franciaországba vitetett ki. A kivitt faanyag többi része kisebb nagyobb mértékben, Törökországba, Oláhországba, Szerbiába, Olaszhonba, Auszriába és Némethonba szállítatik.

A kivitel lényegesen emelkedett Németország felé, mert erdeink ez irányban a kassa-oderbergi és a magyar államvasutak kiépítése által az oderbergi közvetítő piacra előnyös helyzetet nyertek.

A faanyagkivitel, a termés nagyságához képest csekély, ennek oka azonban abban keresendő, mert a magyar birodalmi erdők egy jelentékeny részében a fa kiszállítására szükséges száraz- és víziutak a belföldi tőkehiány miatt nincsenek kiépítve, a mi egyfelől szintén annak is tulajdonítandó, mert a belföldi fakereskedők száma a rendelkezésre álló fatömeghez aránylag csekély, s minthogy ezek az általuk megbírhható anyagtömeggel elvannak látva, sem ők, sem az eladás bizonytalanságát előre látó birtokosok nem hajlandók erdőüzleti befektetésekre, a külföldi kereskedők pedig még csak most kezdenek közvetlenül vásárolni és befektetéseket tenni. Remélhető azonban, hogy mihelyt a műszaki vizsgálatok által is kitűnőnek bizonyult

magyar fa jósága és szépsége a külföldi fogyasztók előtt ismeretesebb lesz, a kivitel jelentékenyen fog emelkedni, s hogy ez igen valószínűen már a legközelebbi jövőben meg fog történni.

VII. Az erdők klimai hatása.

Az erdők klimai hatásának vizsgálatára közvetlenül ezen célra intézett észleleti munkálatok még nem tétettek, tapasztaltatott azonban, hogy némely hegyes vidéken, hol nagyobb mérvű tarvágások (Kahlhiebe) történtek, a források elapadtak.

VIII. Erdőmivelés.

A kihasznált erdőterületek felujtása nagyobbára természetes uton történik. Az állami erdőknél mesterséges erdőművelésre évenként kerekszámban 100.000 frt adatik ki.

IX. Munkabér.

Egy szabályöl tűzifa termelése 1 frt — 1 frt 80 kr.

Egy kétfogatu igás-fuvar napibére 2—5 frt.

* * *

Számos statistikai kérdés volna még, csupán gazdasági szempontból véve is, melyekre kívánatos volna feleletet adni, eddigi jegyzeteink alapján azonban ez uttal nem terjeszkedhetünk többre, reméljük különben, hogy a jövő évben Budapesten megtartandó nemzetközi statistikai congressus, mely tárgyalandó kérdései közé a nemzetközi erdőstatistika ügyét is felvette, a függő kérdések megoldásához nemsokára közelebb vezet.

Az államerdők 1876. évi költségvetésének indokolása.

Az államerdőknél 1876. évre előirányzott rendes bevételek és kiadások, összehasonlítva az 1875. és 1874. évi költségvetés hasonló tételeivel, a következő átnézetben vannak összefoglalva :

	1876.	1875.	1874.	Az 1876. évi költségvetést összehasonlítva			
				az 1875. évi költségvetéssel		az 1874. évi költségvetéssel	
	évi költségvetés			több	kevesebb	több	kevesebb
Rendes be- vétel . . .	6,550.000	7,352.980	9,674.944	.	802.980	.	3,124.944
Rendes ki- adás nyug- díjak nél- kül . . .	4,247.448	4,679.376	5,659.295	.	431.928	.	1,411.847
Fölösleg	2,302.552	2,673.604	4,015.649	.	371.052	.	1,713.097

Ezen költségvetésben az 1876-ik évre tehát a nyers bevételeket, melyek 1874-ről 1875-re már 9,674.944 frtről 7,352.980 frtra, vagyis 2,321.964 frttal leszállítottak, újból 802.980 frttal szállítottam a ténylegesen várható összegre, és hogy mégis a tiszta jövedelem csak 371.052 frttal kisebb 1875-hez képest, annak oka az, hogy a kiadásokat sikerült 431.928 frttal mérsékelnem, ámbár azok már 1875-ben 1874-hez képest közel 1,000.000 forinttal apasztattak.

Mielőtt ezen különbözeteknek alrovatok szerinti részletes taglalásába bocsátkoznám, szükségesnek tartom az 1876-ik évre előirányzott összes bevételeknek alaposságát általánosságban indokolni, és a kiadásoknál tényleg eszközölt megtakarításokat általában kimutatni.

I. Összes bevételek.

Az 1876. évre előirányzott bevételeket, az 1875. évre felvett bevételekhez képest 802.980 forinttal leszállítottam, mert az 1875. évnél első félévi eredménye után bizonyosan lehet következtetni, hogy az előirányzott bevétel egészen be nem fog folyni, és a fakelendőségnek már három éven át és ma is uralkodó rossz viszonyai nem adnak helyt azon feltevésnek,

hogy az 1875. évre előirányzott, de el nem ért bevételek 1876. évben befolyjanak; s ennél fogva a bevételeket 1876-ra mérsékelve kellett előirányozni.

Az államerdők nyers bevételeinek 1874-ik évi pénztári eredményével szemben 1876-ra csak 215.701 frttal irányoztam többet elő, mert az 1875-ik év első felének pénztári eredményéből az alábbi combinatio alapján jogosan lehet következtetni, hogy az 1876-ik évi bevételek, ha a viszonyok még rosszabbra nem fordulnak, az 1874-ik éviéknél nagyobbak lesznek. A netto jövedelem 1874-ben csekély volt, de ennek oka főleg abban is rejlik, hogy a kiadások 1874-ben sokkal magasabbak voltak, miután 1876-ra 4,247.448 frtot irányoztam elő, holott 1874-ben 5,425.222 frt, vagyis 1,177.774 frttal több adatott ki.

	R e n d e s b e v é t e l e k					Az 1876. évi előirányzat szemben az 1875. évben várható eredménnyel	
	1874-ben pénztári eredmény	1875-ben			1876. évi előirányzat		
		az első félévi pénztári eredmény	a második félévben várható eredmény	egész évi valószínű eredmény			
Marmarosi erdők . . .	809.456	264.671	544.785	809.456	886.613	77.157	.
Erdélyi erdők . . .	550.388	186.052	364.336	550.388	600.485	50.097	.
Többi összes erdők .	4,974.299	2,640.405	2,640.405	5,280.810	5,062.902	.	217.908
Összesen	6,334.143	3,091.128	3,549.526	6,640.654	6,550.000	.	90.654

Ezen combinatiónál azon feltevésből indultam ki, hogy a marmarosi és erdélyi, mint a rossz fakelendőségi viszonyok által legérzékenyebben sújtott erdők, 1876-ban minden bizonynyal legalább azon bevételt fogják szolgáltatni, mely 1874-ben

tettleg eléretett; a többi kincstári erdők pedig az 1875-ik év második felében is annyi nyers jövedelmet fognak adni, mint a mennyit ezen évnék már lefolyt felében szolgáltatnak; ezen utóbbi feltevés annál is inkább helyt foglalhat, mert az állam-erdőknél az 1874-ik év második felében az évi bevételeknek 51 százaléka folyt be. Hogy mind e mellett nem vettem fel 1876-ra azon bevételeket, melyeknek befolyását az előbbi combinatió alapján 1875-ik évre várom: annak oka azon óvatosságban rejlik, melyet az annyiféle előre nem látható viszonyoktól függő erdészeti jövedelmek előirányzásánál követni tanácsosnak tartottam.

Alkalomszerűnek tartom e helyen azon nagyobb faeladási szerződésekről szólani, melyeket a folyó évben a garamvölgyi, a marmarosi és a szomolnoki erdők fatermése azon részének eladása végett kötöttem, melynek értékesítése ez idő szerint biztosítva nem volt.

A besztercebányai jószágigazgatóság kezelése alá tartozó garamvölgyi erdők évi $4\frac{1}{2}$ millió köblábra terjedő haszonfa termésének tíz éven át tövön való eladása végett 1872-ik évben a kincstár az angol-magyar bankkal szerződést kötött, melyben az angol-magyar bank, minthogy 1872-ben a fának magas ára és jó kelendősége volt, magát az akkori folyó áron felül $24\frac{1}{3}$ százalékkal nagyobb ár fizetésére kötelezte.

Midőn azonban a faárak 1873-ban tetemesen leszállottak s a fa kelendősége is annyira csökkent, hogy a megvett fatömeg nagy részét az angol-magyar bank eladni nem bírta, s a mit eladott is, a mellett saját összes kiadásait is elvesztette; midőn továbbá ezen hátrányos viszonyok közt az angol-magyar bank ezen üzletnél több mint 800.000 frtot veszített, kényszerítve érzi magát arra, hogy ezen elviselhetlen veszteséggel járó szerződésnek felbontását vagy könnyítését kérelmezze.

A könnyítés a lehetőség és méltányosság határain belül 1874-ik évben megadatott, mert a kincstár érdekében volt ezen vállalkozót, mely kötelezettségeinek addig megfelelt, továbbra is megtartani; a szerződés felbontása azonban ismételt folyamodások daczára megtagadtatott, mert a nagyon rosztára fordult faüzleti viszonyok közt bizonytalan volt, hogy sikerülend-e egyáltalában az egész fatermesre oly vállalkozót találni, ki a fáért illő árt fizetni hajlandó lenne.

Az angol-magyar bank azonban, mely másnemű vállalatainál is tetemes veszteségeket szenvedett, és az engedélyezett árleszállítások, fizetési és kihasználási halasztások és más szerződési könnyítések daczára, ezen faüzletnél még további 400.000 forintot veszített: azon meggyőződésre jutott, hogy ha ezen szerződés fel nem bontatik, liquidálni leendő kénytelen, mely liquidáció valószínűleg csöddé fejlődne ki; s azért ezen aggodalmának nyílt kifejezése mellett ujjolag a szerződés felbontását kérte.

A kormány az angol-magyar bank ezen állításának valóságáról magának közvetlen meggyőződést szerezvén, meggyőződött arról, hogy az angol-magyar bank a szerződésnek teljességgel megfelelni nem képes, s magának a banknak további fizetés-képessége és fennállása csak ezen szerződés felbontásától függ. Így állván a dolog, két ut állott a ministerium előtt, vagy kényszeríteni az angol-magyar bankot szerződés kötelezettségeinek teljesítésére a részletekig, vagy méltányos egyességre lépni. A szerződés felbontására nézve a kincstár jól felfogott érdekében határozottan az utóbbi ut követése állott, mert a szerződés fentartása mellett sem birta volna a vállalkozó bank szerződésbeli kötelezettségeit teljesíteni és a kincstár talán még követeléseit is kockáztatta volna, és a szerződés felbomlott volna magától a nélkül, hogy a kincstár érette bárminemű kárpótlásban részesült volna. Ezen szempontokon kívül még a szerződés felbontása mellett harczolt azon tekintet is, hogy a pesti piac ezen pénzügyetnek

bukása folytán érhető megrázkodtatástól, továbbá az ország hitele azon rossz hatástól, melyet ezen bukás az angol pénzügyi piacon szülne, megóvassék. Ezen indokok alapján a pénzügyministerium az angol-magyar bankot ezen szerződéstől oly feltétel alatt mentette fel, hogy biztosítsa az államkincstár több százezerre menő összes követeléseit és 96.000 frtnyi értékpapirokban letett cautióját, 340.000 frtba került gőzfürészeit, besztercebányai házáat és egyéb beruházásait, melyeknek jelen értéke 200.000 forintra tehető, a kincstárnak adja s ezentul még készpénzben 58.000 frtot fizessen.

Az angol-magyar bankra azóta bekövetkezett események, az üzleti jelentés, az új részvény befizetés elrendelések stb., a fennebbi feltevéseknek igazat adtak.

Ezen szerződés felbontása folytán szükséggé vált a garam-völgyi erdők haszonfa termésének eladásáról gondoskodni, nehogy az államerdők 1876. évi jövedelme tetemes hátramaradást szenvedjen.

Az ezen czélből két ízben hirdetett versenytárgyalás azonban kellő eredményre nem vezetett, mert az első tárgyalásnál egy csekély rész kivételével, melyre nézve Glasner Márkkal a szerződés meg is kötött, oly alacsony árak ígértettek, hogy azokat elfogadni nem lehetett; a második tárgyalásnál pedig az egésznek csak egy tizedrészére tétetett és hasonlóképen oly alacsony ajánlat, hogy azt sem lehetett elfogadni.

Ennek folytán szabad kézből indítottam meg az alkudozást több vállalkozóval, minek kielégítő eredménye az lett, hogy a haszonfa termésnek körülbelül egy negyed részét Milch Izrael, Milch Dávid és Kohn Jakab 9.1% árelengedéssel, a többit pedig Podhrágyi Popper Lipót 11.6% árelengedéssel tövön az erdön tiz évre megvette.

A mint egyrészt ezen üzleteket az elért árak tekintetében tökéletesen megfelelőeknek tartom, úgy másrészt még előnyösebb-

nek kell jeleznem azokat annyiban, hogy a vállalkozók mint általánosan ismert megbízható, a faüzletben jártas és a vállalat nagyságához mérve elég pénzerővel rendelkező egyének, kik a megkötött üzletnek akadály nélküli folytatására nézve annyi morális garantiát is nyújtanak, a mennyit honi üzleti viszonyaink közt kívánni és elérni lehet.

A marmarosi erdők haszonfatermésének kelendősége nagy mértékben csökkenvén, annak egyrészének értékesíthetésére kedvező alkalom nyílt az által, hogy Groedel testvérek nevű bajorországi regensburgi jó hitelű fakereskedő cég, tiz éven át évenként 1—3 millió köbláb fenyődeszkának megvételére vállalkozott azon kötelezettséggel, hogy a megvett deszkát külföldre szállítja, kikötöttvén a szerződésben, hogy a magyar korona területének határain belül ne legyen szabad az átvett deszkákból bármit is eladnia.

Ezen szerződés két irányban előnyös, egyrészt mert a marmarosi fatermés azon részének, mely az országban el nem adható, értékesítését eszközli, másrészt, mert a fölös készletet a belföldi piacról levezetvén, a honi fakereskedést óvja a túlkinálattól és az ebből folyó árcsökkenésektől. Ezen felül jelentékeny évi teher szállítmányt biztosít a magyar vasutaknak.

A szomolnoki erdőhivatal fenyőfaterméséből csak a tűzifának eladása lévén biztosítva, ismételt kísérletek után végre sikerült ez év folytán Neuberger Bódog zsolnai fakereskedővel oly szerződést kötni, mely szerint ez kötelezi magát tiz éven át évenként legalább $\frac{1}{2}$ millió köbláb deszkának való tönköt átvenni, azon további kikötéssel, hogy ha ezen fanemből nagyobb tömeg állana rendelkezésre, ezt is átvenni tartozik.

Ezen szerződésnek előnyei, hogy az eddig nem értékesíthető fenyőhaszonfa eladása biztosított; hogy a haszonfa termés azon része is, mely eddig tűzifába vágatott, legalább kétszeres áron értékesítettik; végül hogy a vasiparnak tetemes

hanyaglása folytán a tűzifa értékesítésnek bajai is orvosolhatók, a mennyiben a haszonfa teljes kihasználása után sokkal kevesebb, s csak annyi tűzifa marad vissza, a mennyit a hanyatlott vasipar, habár megerőltetve, de még elfogyasztani képes.

II. Összes kiadások.

Az 1876-ik évre előirányzott erdészeti rendes kiadások a nyugdíjak nélkül, melyek külön fejezet alatt vannak előirányozva, 4,247.448 frtot tesznek, s így a nyugdíjak leszámításával 1875. évre engedélyezett 4,679.376 forintnyi rendes kiadásoknál 431.928 forinttal, az 1874-ben megszavazott 5,659.295 frthoz képest 1,411.847 frttal és az 1873-ik évi 9,459.629 frthoz képest 5,212.181 frttal kisebbek.

Az 1876. évi tényleges, és nem átfutó összegek törléséből eredő megtakarításból esik:

a kezelési költségekre	64.292	frt
a közterhekre	23.634	„
az üzleti költségekre	344.002	„

összesen 431.928 frt.

A kezelési költségekben mutatkozó megtakarítások onnan erednek, hogy a nagybányai és sztrimbulyi, továbbá a visegrádi és gödöllői erdőhivatalok egyesítettek, s így nem csak a személyzeti, hanem az egyéb kezelési kiadások is apadtak; továbbá mert más erdőhivataloknál a kezelő személyzetben reduciók történtek, melyek folytán a személyzeti létszám 3 erdőmesterrel, 2 ellenőrrel, 4 raktártiszttal, 2 orvossal, 2 mérnökkel, 7 erdészszel, 4 erdőgyakornokkal és 48 erdőőrrel, összesen tehát 76 egyénnel apadt.

Ezen kívül több rendszeresített állomás takarékosági szempontból, a meddig csak lehetséges, betöltetlenül hagyatott.

Az erdőkezelési költségeknél elért megtakarítások a fent kimutatott 64.292 frt összegnél még magasabbra rugnának, ha a soóvári, unghvári és nagybányai jószágigazgatóságok megszüntetése folytán, az igazgatósági teendőkkel megbízott nagybányai és unghvári főerdőhivatalokra, a megszüntetett igazgatóságok költségeiből 7.600 frt szükségszerűleg nem háramlana, s ha az igazgatósági erdőrendezők az erdőhivatalok létszámába mintegy 6.400 frtnyi összeggel be nem osztattak volna, minek számba vétele mellett az erdőkezelési költségekben tényleg eszközölt megtakarítás 78.292 frtot tesz.

Az államerdőknél előirányzott kezelési költségek 1870-től kezdve a magyar és horvát határőrvidék beszámításával a következők:

1870-re	1,222.776	frt
1871-re	1,591.306	„
1872-re	1,342.086	„
1873-ra	1,337.030	„
1874-re	1,310.714	„
1875-re	1,221.450	„
1876-ra	1,157.158	„

Az 1872-ik évtől kezdve bezárólag 1875. évig mutatkozó apadása a kezelési költségeknek csak kis részben tekinlendő, és pedig többnyire csak a dologi kiadásoknál tényleges megtakarításoknak, a mennyiben az legnagyobb részt az 1871-ik évtől kezdve a költségvetésbe felvett átfutó tételeknek kihasználásából eredt, míg az 1876. évben mutatkozó kevesebbet, mint már említém, a személyzet reductiójából eredő tényleges megtakarításokat képez. Ezen összehasonlításból az is kitetszik, hogy az 1876-ik évre előirányzott kezelési költségek már 65.618 frttal kisebbek, mint 1870-ben, midőn az erdőhivatalok újabb szervezése csak kezdődött.

A közterheknel 23.634 frittal mutatkozó kevesebb kiadás az adókra előirányzott összegeknek a tényleges szükséghez való alkalmazásából eredvén, megtakarításnak tulajdonképpen nem is nevezhető; ellenben

az üzleti költségeknél kitüntetett 344.002 forint tényleges megtakarítás legnagyobb részt az épületfa termelésnek és szállításnak további megszorításában, s az ezzel összefüggő üzleti épületek fentartásánál, üzleti és leltári anyagok bevásárlásánál történt levonásokból; kisebb részt a fagyártmányok és faszén előállításának és az erdőrendezési költségeknek apasztásából ered.

A marmarosi és erdélyi épületfából még rendelkezésre álló és a rossz üzleti viszonyok folytán kevés kelendőségnek örvendő készletek szükségessé teszik, hogy a haszonfatermelés lehetőleg megszorítottassék, illetőleg a tényleges és mellőzhetlen szükség határáig korlátoztassék. — Az 1876-ban termelendő haszonfa Marmarosban alig teend annyit, mennyi a fűrészeknek, melyek termelvényei biztosan eladhatók, folytonos üzemben tartására szükséges. — Erdélyben pedig csak annyi haszonfa fog termeltetni, mennyi a fűrészek ellátásán kívül, a helyi szükséglet kielégítésére szükséges.

Az 1876-ik évre előirányzott erdészeti üzleti költségek további megvilágítására álljon itt ezeknek összehasonlítása az 1870-ik évtől évről-évre előirányzott üzleti költségekkel; megjegyezvén, hogy 1870-től bezárólag 1873-ig az előirányzott üzleti költségekben oly átfutó tételek foglaltatnak, melyek részint ugyanazon, részint más, kölcsönös leszámolásban álló erdőhivataloknál, egyfelől mint bevételek, másfelől mint kiadások fordulnak elő, s így a budget keretébe nem tartoznak, s ennél fogva bezárólag 1874-től kezdve a költségvetésekből ki is hasítottak.

Az 1870—1873. évi átfutó üzleti költségek megközelítő számítás szerint az összes üzleti költségeknek 26⁰/₀-át teszik, s az alábbi összehasonlításban a helyes átnézet czéljából levonattak.

É v	Erdőüzleti költség			Az 1876-ik évi üzleti költség kisebb	A valódi üzleti költségek a megelőző évhez képest	
	a költség- vetés sze- rint	a befoglalt átfutó összeg	marad valódi		emelked- tek	apadtak
1870. . .	4,174.953	1,085.488	3,089.465	625.647	.	.
1871. . .	5,557.018	1,444.825	4,112.193	1,648.375	1,022.728	.
1872. . .	6.857.240	1,782.742	5,074.498	2,610.680	962.305	.
1873. . .	7,547.564	1,962.367	5,585.197	3,121.379	510.699	.
1874. . .	3,544.328	.	3,544.328	1,080.510	.	2,040.869
1875. . .	2,807.820	.	2,807.820	344.002	.	736.508
1876. . .	2,463.818	.	2,463.818	.	.	344.002

Ezen számok hiven visszatükrözik az utolsó években uralkodott fakelendőségi és faüzleti viszonyokat.

Miután 1870., 1871. és 1872. években különösen nem volt annyi haszonfa, mennyi a folyton fokozódó keresletet kielégíthette volna, a viszonyok követelésének arányában fokozatosan több és több fa termeltetett, míg az előre nem láthatott és 1873-ik évben beállott hitelválság a fakereskedésben is a legnagyobb visszaesést idézte elő; ennél fogva már 1874-ik évre az üzemi költségek, az előbbi évhez hasonlítva 2,040.869 forinttal kevesebbre lettek előirányozva. Az 1874-ik év sem hozván lendületet, az 1875. évi üzemi költségek ismét 736.508 forinttal apasztattak; azonban 1875-ben sem lévén lényeges javulás érezhető a gabonatermésel összefüggő fakereskedésben,

az erdőüzemi költségek ismét 344.002 forinttal mérsékeltek; minek folytán az 1876. üzleti költségek az 1870-ik évi szintvonalon alul 625.647 forinttal állanak, s ezzel határozottan mondhatni, hogy a kezdetleges és a legrosszabb állapotnak megfelelő és tovább egyáltalában nem apasztható mértékre reducáltattak; már most is attól kelletvén tartani, hogy egy jobb termés s ennek következtében a haszonfa-keresletben beálló csak némi javulás, az ellenkező t. i. azon bajt idézheti elő, hogy a keresletet nem lehetend kielégíteni.

Miután a haszonfának termelése és eladása között 1—2 év folyik le, természetes, hogy a haszonfa jó kelendőségi korszakában termelt fatömegből a fakereskedés stagnatiójának korszakába tetemes készletek mentek át, melyeknek értékesítése, a tetemesen leszállított faárak és a fának hosszabb állás folytán csökkent használati értéke mellett nagy nehézséggel és veszteséggel járt.

Megjegyzendő különben, hogy e tekintetben az összes államerdők között csak a marmarosi és az erdélyi kerület volt és van sujtva, mert a többi kerületekben a haszonfatermelés vagy csekély, vagy pedig annak eladása, mint például Hradeken, több évre biztosítva lévén, annak megfelelő értékesítése érezhető akadályba nem ütközött.

Tüzifa tekintetében különösen az unghvári, diósgyőri, erdélyi és lippai kerületek rendelkeztek fölös készletekkel; ma már ugy Diósgyőrött, mint Lippán alig van annyi tüzifa-készlet, hogy a jelenlegi szükségletet teljesen fedezhetné, az unghvári és erdélyi kerületeknek pedig csak egyes részeiben vannak fölös tüzifa-készletek, hol a termelés addig, mig ezen készletek megfogynak, egészen be van állítva.

Ellenben a hradeki kerületben, hol az Albrecht cs. kir. főherczeg Ő fensége udvarmesteri hivatalával fennállott vasgyári szerződés lejárt, s annak meghosszabbítása végett a m.

kinestár részéről tett kísérletek sikerre nem vezettek, nagyobb tűzifa-készlet maradt fenn, melynek nehezen haladó értékesítéseig a tűzifa-termelés helyenként beállított, helyenként a tényleges szükséghez mérten korlátozott.

A fakészletek valósítható értékéről szóló kimutatást a t. képviselőház f. év május 7-én e tárgyban hozott határozata folytán külön terjesztem elő; gondoskodtam általában arról, hogy közvetlen tapasztalásra alapított adatok alapján hű képét nyerjem erdészetünk állapotáról, a jövedelmek csökkenésének okairól, a kezelésről és a többi. Mindezek alapján megteendő a szükséges intézkedéseket, hogy a tapasztalt hiányok gyökeresen orvosoltassanak. Ezen költségvetésben a takarékoság legszigorubb elve van keresztülvezetve a legszélső határokig, és a költségvetés fedezeti része is reális alapokra van fektetve. Ezen tételek megváltoztatását az államerdészetnek fontos érdekei többé nem engedik meg.

Részletes indokolás.

a) R e n d e s s z ü k s é g l e t 24. c z i m.

Az 1876-ik évre az államerdészetnél előirányzott rendes kiadások, összehasonlítva az 1875-ik évi költségvetés hasonló tételeivel, a következő táblázatban vannak részletesen felsorolva:

Rovat		1876.	1875.	Az 1876. előirányzat szemben az 1875. évi kölségettel	
		évi előirányzat		több	kevesebb
		f o r i n t			
Kezelési kiadások.					
1	Személyes járandóságok . . .	832.066	872.137	.	40.071
2	Irodai átalányok	11.223	11.576	.	353
3	Egyéb irodai költségek . . .	23.351	25.206	.	1.855
4	Utazási átalányok	163.188	164.416	.	1.228
5	Egyéb utazási költségek . . .	29.473	34.893	.	5.420
6	Kezelési épületek fentartása .	57.829	74.510	.	16.681
7	Jutalmak és segélyezések . .	10.710	12.582	.	1.872
8	Egyéb és előre nem látott ke- zelési költségek	25.920	26.130	.	210
	Összeg	1,153.760	1,221.450	.	67.690
	Nyugdíjak	225.373	.	225.373
	Közterhek.				
9	Adók és egyéb közköltségek .	504.613	527.559	.	22.946
10	Egyházi és jótékony czélok .	121.859	122.547	.	688
	Összeg	626.472	650.106	.	23.634
	Üzemi költségek.				
11	Erdőrendezés	21.545	24.752	.	3.207
12	Tüzifa vágás és szállítás . .	722.461	722.614	.	153
13	Épület és műszerfa vágás és szállítás	534.203	724.975	.	190.772
14	Fagyártmányok előállítás . .	341.643	347.963	.	6.320
15	Faszén-termelés és szállítás .	234.090	246.047	.	11.957
16	Erdőmivelés	99.229	99.289	.	60
17	Mellékhaszonvételek	15.126	11.708	3.418	.
18	Üzleti épületek és szállítási eszközök fentartása	287.695	312.200	.	24.505
19	Anyagok és termények vásár- lása	118.650	219.114	.	100.464
20	Leltári tárgyak beszerzése . .	29.423	39.375	.	9.952
21	Egyéb és előre nem látott üze- mi költségek	59.753	59.783	.	30
	Összeg	2,463.818	2,807.820	.	344.002
	Összes kiadás	4,244.050	4,904.749	.	660.699

1. A személyes járandóságokra előirányzott összeg mint a kezelési költségek általános indokolásánál felemlített, 40.071 frttal azért kisebb, mert a nagybányai erdőhivatal a sztrimbulival, a visegrádi a gödöllőivel egyesített; mert a tiszti és altiszti erdőszemélyzet létszámában 76 állomás végleg beszünttetett, és mert több állomás 1876-ban betöltetlen fog maradni.

2. Az irodai átalányoknál mutatkozó 353 frtnyi megtakarítás a személyzeti reductióval függ össze.

3. Az egyéb irodai költségeknél kimutatott 1.855 frt kevesebbet a szükséglet megszorításából ered.

4. Az utazási átalányoknál előirányzott 1.228 frt megtakarítás a személyzet reductiójából ered.

5. Az egyéb utazási költségeknél mutatkozó 5.420 frt kevesebb kiadás a szükséglet megszorításában leli indokolását.

6. A kezelési épületek fentartására előirányzott összeg csak azon kiadásokra szorítottván, melyeknek mellőzése egyenesen kárt vagy veszélyt okozhatna; e rovaton 16.681 frt megtakarítás mutatkozik.

7. Takarékosági szempontból jutalmakra és segélyekre 1.872 frttal kevesebb lett előirányozva.

8. Az egyéb és előre nem látható költség rovatán mutatkozó 210 frt kisebb kiadás ezen kiadások természetében rejlő ingadozásból ered.

A nyugdíjak 1876-tól kezdve a VI. fejezet alatt foglalt általános nyugdíjak között vétetnek fel.

9. Az adóknál előforduló 22.946 frtnyi kevesebb kiadás egyrészt onnan ered, hogy a községi pótagó gyakran változik, másrészt pedig onnan, hogy a határőrvidéki erdőknek még nem segregált része, — melyre nézve már 1875-ben,

tehát idő előtt, adókiadás előirányoztatott, — 1876-ban még nem fog adóztatás alá kerülni.

10. Az egyházi és jótékony czélokra elősitett összegnél előforduló 688 frtnyi kevesebb kiadás fog a dolog természetében rejlő ingadozásból ered.

11. Az erdőrendezési költségeknél mutatkozó 3.207 frtnyi kevesebbet az ebbeli szükséglet megszorításában leli indokát.

12. A tűzifa-vágásnál és szállításnál előforduló 153 frtnyi kevesebbet az erdőhivatalok egy részénél előforduló 144.371 frtnyi nagyobb és azok más részénél előforduló 144.524 frtnyi kevesebb kiadásnak különbözetét teszi.

Több kiadás fordul elő a zsarnóczai, körmöczbányai, sóóvári, királymezői, vajdahunyadi, pécskai, diósgyőri és nagytabori erdőknél, mert a saját, valamint a mezőgazdaság és a bányászat folyó szükségleteinek kielégítésére elegendő fakészlet nincsen; továbbá a szomolnoki és lugosi erdőhivataloknál, mert a szerződésileg eladandó tűzifának hiányzó készlete pótlandó; végre több kiadás fordul elő a bocskói, bustyaházai, fogarasi, kolozsvári, lippai, karansebesi, doroszlói, gödöllői és visegrádi erdőhivataloknál, hogy a bizonyos magán-szükségletet kielégíteni lehessen.

Ellenben kevesebb kiadás fordul elő a beszterczebányai, breznóbányai, hradeki, nagybányai és szászsebesi erdőhivataloknál, mert a kohászat fogyasztása csökkent; továbbá kevesebb kiadás fordul elő az ungvári, rahói, topánfalvai, rékási és fehértemplomi erdőhivataloknál, részint mert a szükséglet egy része készletben van, részint mert az illető vágások fatömege (p. Rékáson) kisebb.

13. Épület- és műszerfavágásra és szállításra 190.772 frttal kevesebb irányoztatik elő, mert az ungvári, marmarosi, erdélyi és lippai kerületekben részint a

meglevő készletekkel, részint a haszonfa rosz kelendőségével szemben 229.507 frttal kevesebb lett előirányozva; ellenben több irányoztatott elő a besztercebányai kerületben 35.905 frttal, különösen azon okból, hogy a szomolnoki erdőhivatalnál eladott évi fél millió köbláb műszerfát termelni és szállítani lehessen; továbbá Nagybányán 2.830 forinttal a bányák számára elősített épületfa előállíthatása végett.

14. A fagyártmányok előállításánál mutatkozó 6.320 frt kevesebbet az ebbeli költségeknek a szükséglethez való szigorú alkalmazásából ered.

15. A faszén termelésénél és szállításánál kimutatott 11.957 frtnyi kisebb kiadás a szén fogyasztásának csökkenésében rejlik.

16. Az erdőmivelési költségek összege a legszűkebb mértékre szabva, az 1875-ik évi kiadásokkal 60 frt híján egyenlők.

17. A mellékhaszonvételeknél előforduló 3.418 frt nagyobb kiadás onnan ered, mert a besztercebányai és hradeki erdőhivataloknál a téglagyártás, mely eddig a gazdasági ág számlájára üzetett, az erdészeti számlára tétetett át, és mert az ungvári erdőhivatalnál a jövedelem emelése végett a hamuzsir-főzés indított meg.

18. Az üzleti épületek és szállítási eszközök fentartásánál kimutatott 24.505 frt megtakarítás onnan származik, mert az ebbeli kiadások a lehető legszűkebben szabattak ki.

19. Anyagok és termények vásárlására 100.464 frttal kevesebb elősített, mert a nagybányai kerületben az illeték-gabonának kiszolgáltatása meg lett szüntetve, s mert a marmarosi és erdélyi kerületben a leszállított fatermelés arányában kevesebb anyag, nevezetesen gabona fog a munkások számára bevásároltatni.

20. Leltári tárgyakra az ebbeli kiadások megszorítása folytán 9.952 frttal kevesebb irányoztatott elő.

21. Az egyéb és előre nem látott üzleti költségek 30 frtnyi keveslettel az 1875. évi költségvetés megszorított színvonalán állanak.

b) Rendes fedezet 31. czim.

Az 1876. évre előirányzott erdészeti bevételeknek rovatok szerinti összehasonlítása az 1875. évi költségvetés hasonló rovataival a következő táblázatba van foglalva :

Rovat	B e v é t e l	1876.	1875.	Az 1876. évi előirányzat szemben az 1875. évi költségvetéssel	
		évi előirányzat		több	kevesebb
1	Főhasználat				
	a) tűzifa eladásból	2,652.764	2,842.657	.	189.893
	b) épületfa eladásból	1,694.186	2,198.752	.	504.566
	c) fagyártmány eladásból	820.313	803.649	16.664	.
	d) faszén eladásból	575.043	697.122	.	122.079
2	Mellékhasznóvételekből	516.839	467.749	49.090	.
3	Anyagok és termények eladásából	57.497	116.913	.	59.416
4	Leltári tárgyakból	2.424	9.630	.	7.206
5	Téritményekből	23.835	22.295	1.540	.
6	Egyéb bevételek	207.099	194.213	12.886	.

1. a) Tűzifából 189.893 forinttal kevesebb bevétel irányoztatott elő, mert az utóbbi két év eredménye szerint nagyobb fogyasztásra és a leszállított árak mellett nagyobb bevételre számítani nem lehet.

b) Az épület- és műszerfánál ennek még folyton csökkenő kelendősége és árai mellett, a valószínű bevétel 504.566 frttal kisebbre vétetett, mint 1875-ben.

c) Miután a fagyártmányok kelendősége, ámbár csak nyomott árak mellett növekedett, s egy nevezetes tömegnek eladása szerződésileg is biztosított, e czimen a bevételek 16.664 frttal magasabbra vétettek.

d) A faszénnél 122.079 forinttal kisebb bevétel elősített, mert a kincstári kohók a selmeczi, nagy-bányai, erdélyi és diósgyőri kerületben a vasipar pangása folytán kevesebb szenet fognak fogyasztani, s mert a szénárak is le szállítottak.

2. Mellékhasznvételek czimén 49.090 frttal több irányoztatott elő, mert az Ungváron megindított hamuzsir főzésből, a többi erdőhivataloknál pedig főképen, a doroszlóinál, az erdei legelőből és makkoltatásból bizton lehet nagyobb bevételekre számítani.

3. Anyagok és termények eladásából 59.416 frttal kevesebb elősített, mert a fatermelés megszorítása folytán kevesebb gabona fog a munkásoknak eladatni.

4. A leltári tárgyak eladásánál mutatkozó 7.206 frtnyi keveslet a fatermelés megszorításából ered, a mennyiben a munkásoknak eladni szokott szerszámokból stb. kevesebb fog bevétetni.

5. A térítmények természetöknél fogva véletlen bevételek lévén, az e czimen előirányzott 1.540 frt többlet tovább indokolást nem kíván, ép úgy mint

6. A z e g y é b b e v é t e l e k n é l előforduló 12.886 frtnyi többlet, mely különösen a besztercebányai kerületben lévő kincstári fűrészekért járó bérösszegeből származik.

Az államerdők 1876. évi rendkívüli költségvetése.

Beruházásra a Besztercebányán építendő 6 keretes gőzfűrész tiz évre felosztott építési költségének egy évi törlesztési részlete . . . 12.000 frt.

Birtokvéételre, a rahói erdőhivatal kerületében lévő „Rochnyeszka“ nevű 985 kat. hold terjedelmű havas megvásárlására 7.600 „

Birtokrendezésre, az urbéri viszonyból eredő birtokrendezési költségekre	32.100	frt.
Felmérésre. Az erdélyi kincstári birtokok felmérési munkálataira	17.550	„
Vizszabályozásra. A Kőrös-, Maros-, Temes- és Béga vizek szabályozási és parterődítési munkálatainak a kincstári erdőket illető része	7.000	„
Határőrvidéki erdőelkülönítésre. A magyar határőrvidéki erdők törvényesen elrendelt megosztásából eredő munkálatok költségeire	50.500	„
A horvát-szlavon határőrvidéki erdőknél ugyanazon célra	61.900	„
Összesen	188.650	frt.

A pilis-maróthi alapítványi uradalom erdőgazdaságának leírása.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1875-dik évi közgyűlésén előadta:
ifjabb Hoffmann Sándor.

A pilis-maróthi uradalom Pest- és Esztergommegyékekbe kebelezve négy községnek, u. m. Pilis-Maróthnak, Pilis-Sz.-Léleknek, P.-Sz.-Keresztnek és P.-Sz.-Lászlónak határain belül 10.733 kat. holdra terjed, melyből 9233 hold erdő és 1500 hold gazdasági területet képez. Az erdőbirtok határos éjszokról a Pilis-Maróth községi, sz.-györgymezei és Esztergom városi, keletről sz.-endrei, bogdányi, visegrádi és a dömösi határral, délről Forster magánbirtokossal az Esztergom káptalani, szántói, pomázi és szent-endrei erdőkkel, nyugatról az Esztergom városi és a primási erdőbirtokkal. A vidék legtöbbnyire szelid lejtőjű hegyi fekvésű, s legmagasabb csúcsa 2382 lábba emelkedik a tenger színe fölött.

A pilis-maróthi, p.-sz.-léleki, p.-sz.-lászlói birtok tagosítva van, a szent-keresztii községgel most folynak a tárgyalások a barátságos kiegyezés iránt; különben az egész uradalom tiszta alapítványi birtok.

Ez uradalom a czeplédi kerületi főtiszttség igazgatása alatt áll, erdőségéből pedig a p.-maróthi erdőhivatal alá helyezett p.-maróthi gondnokság alá 5139 h., 1592 □ öl, és a p.-sz.-keresztii gondnokság alá 4093 h., 1190 □ öl tartozik.

A p.-maróthi erdőgondnokság 8, a p.-sz.-keresztii 6 védpagonyra oszlik, egy-egy védpagony nagysága 500 holdtól 800-ig terjed. Az erdővédelem a lehető legjobb, és így bátran lehet állítani, miszerint nagyrészt ennek tulajdonítható, hogy nagyobb erdei lopások, avagy kihágások ritkán fordulnak elő. Minden erdővéd köteles szolgálati utasítással ellátott zsebkönyvét az erdön magával hordani, minden kárt, legyen elkövetője akár ismeretes, akár nem, könyvébe bejegyezni, a lopott fák tőkéit pedig védfejszével megbélyegezni. A szolgálati könyvben bejegyzett károsítások vagy kihágások az erdésznél bejelentetnek, ki az ez irányban fennálló utasítások értelmében a becslés gyors megejtése iránt gondoskodván, a behajtható kártérítési eseteket a törvény által előirt határon belől, vagy a községi bíró előtt hajtja be, vagy további peres eljárás végett a közalapítványi ügyigazgatóságnak bejelenti. A tagosított erdőkben az erdei munkásokon vagy vevőkön kívül minden más idegennek a nyilvános utakról való letérés tilos, mely tilalom az illetékes szolgabírák hozzájárulásával mondatik ki.

Az összes erdőség öt főosztályra van felosztva, melyekből 100 éves fordájú szálerdőben kezeltetik 3400 hold, 40 éves fordájú sarjerdőben 4133 $\frac{1}{2}$ hold, 20 éves fordájú cserhámüzemben 1700 hold, 382 öl.

A szálüzem a magasabb fekvésű hegyekben tartatik fenn, hol ezen üzemmód követése egyáltalában indokolt. A talaj

nagyobb részben különféle mészképzeteken és kevésbé aszkózetan nyugvó fris televényes agyag. Itt az állabok uralkodó fanemei 0·5 bükk, 0·3 tölgy, 0·2 gyertyán, kőris, míg alárendelt mennyiségben a juhar, hárs, szil, puha lombfák, valamint egyes csoportokban fenyvesek találhatók.

Az állabok igen jó állapotúak, zárt és szép növésűek. A fakészlet, noha határozott számban ki nem fejezhető, mert az összes erdő csak most vétetik becslés és rendelés alá, még is szembécsü útján is annyiban megnyugvással meghatározható, hogy a fordának megfelelőleg nem csak elegendő, de a szükségesnél nagyobb is.

Az évi átlagnövekvés holdanként egyre-másra 0·7 szabályölet és ennek megfelelőleg az évi hozam 2380 szabályölet tesz. Az összes évi fahozamból 20.000—30.000 köbláb épületi és szerszámfa, a többi pedig tüzelőfa alakjában két vágásban házilag dolgoztatik fel. A fahozam magvágatok útján vétetik, mely utóbbiak az itteni viszonyoknak igen jól megfelelnek. Nevezetesen a bükkállabokban az előkészítő és homály vágások oly eredménydus sikert mutatnak fel, hogy azokban a mesterséges utánsegítésre alig van szükség.

A tölgyállabokban vigályvágások vezetettek, de miután ezen vidék már évtizedek óta csak igen csekély makktermésnek örvendhetett, azokban az felújítás sem felel meg az erdőgazda kívánságának, s így a mesterséges utánsegítésre itt már inkább utalva vagyunk, mint az előbb említett állabokban.

A mesterséges felújításnál rendszeren azon fanem választatik, mely eddig valamely állab uralkodó fanemét képezte, tehát a bükk, tölgy és kőris, kivételesen azonban, és oly helyeken, melyek talajjavítást igényelnek és bükkal nem fásíthatók be, a fekete- és erdei fenyő, kevésbé a lucz-, veres- és sima fenyő. A fenyvesek, nevezetesen az erdei- és fekete fenyő azért választatnak, mert a magasabb fekvésű helyeken

korosabb példányu fenyvesek léteznek, és igen szép növekvésnek örvidenek. Némely helyeken kísérletek tétettek a bálványfával is, de ez sehogy sem felelt meg az itteni viszonyoknak.

A bükk és tölgy a helyszínén vetés útján, a többi fanem egy-két éves korában ültetés útján ertetik, mely ezélból egy gondosan ápolit erdőkertben a kellő számu csemeték neveltetnek. Megjegyzendő, hogy bükk és tölgyakk ez erdőben már 12 év óta oly mennyiségben nem termett, hogy az alantabb a falukhoz közelebb eső és régibb időbe támadt erdei tisztások bevethetők lettek volna, az idén mutatkozik szórványos makktermés, de az a szükségletnek nem felel meg, és így több száz mérő tölgy- és csermakknak más alapítványi uradalmakból való idehozatala rendeltetett el. A fenyvesek nevelése, mint az az erdőkertben látható, a meleg és hosszú nyár, gyakori szárazság mellett igen nagy bajjal van összekötve, de mindamellett szükséges, mert az ezen főosztályban javitást igénylő talaj magas és szabad fekvésénél fogva más fanemekkel be nem fásitható, és így rendszeresen már 1868. év óta lassanként nagy területek fásittatnak be fenyvesekkel, melyek legnagyobb részben igen szépen növekednek. Az említett és a p.-maróthi dülőben lévő erdőkert évenként 100.000 db 1—3 éves csemetét szolgáltatt; ezen kert fenntartása évenként 300 frtba kerül.

Az épület- és haszonfa részben az erdőn döntött állapotban, részben pedig az összes jó minőségü tüzelőfával együtt a budapesti faraktárba szállitva, árusittatik el. Ez osztályban a jelen faárak és munkabérek a következők :

Egy köbláb kemény haszonfa tóára 18 kr, egy köbláb puha haszonfa tóára 12 kr, egy öl 3'-as cserhasáb tóára 7 frt 45 kr, egy öl 3'-as bükk, gyertyán, szil és kőrisfa 6 frt 95 kr, egy öl 3'-as tölgyfa 6 frt 5 kr, egy öl 3'-as I. oszt. dorongfa 5 frt 5 kr, egy öl 3'-as II. oszt. dorongfa 2 frt, egy

öl 3'-as selejtesfa 2 frt 95 kr, egy öl 3'-as puhafa 2 frt 50 kr; a haszonfa levágatásaért és elkészítéseért járó bér: köblábanként 2 kr, egy öl kemény hasábfa vágatása 1 frt 40 kr, egy öl dorong és puhafa vágatása 1 frt 30 kr, egy köbláb haszonfa fuvarozása az erdőből a Dunapartig 12 kr, egy öl tűzifa fuvarozása 4—5 frt, a dunaparti raktárból budapesti raktárban elszállítás és elhelyezés bére, egy köbláb haszonfa után 6 kr, egy öl tűzifa után 2 frt 98 kr.

Ezen főosztály jövedelmezési adatait kénytelen vagyok a következő főosztályéval összevonva előadni, mert számos kiadások közösen terhelvén, mindkettőt teljesen megbízhatólag külön tételekbe nem oszthatnók.

A 40 éves fordáju sarjerdő az alantabb fekvésű erdőségeken tartatik fenn, hol az állabok, főképp sarjadzás útján keletkeztek, és míg a 40 éves korszakon túl növekvésükben feltűnően visszamaradnak, a 40-es években a legnagyobb tömegnövekvésnek örvendenek, mely itt annyival inkább számba veendő, mert itt a tüzelőfának igen magas tőarai vannak. Kétségtelen azonban az, hogy ez üzemosztályban is léteznek egyes részek, melyek kellőleg befásítva, a jövő fordaszakban a szálerdőüzemhez csatolhatók lesznek.

Ezen főosztály 0.6 tölgy, 0.2 cser és 0.2 gyertyán, nyár, hárs és iharból, főleg trachit és mész, kevésbé homok közetten álló erdeje ritka zárlatu (átlagban alig 0.7) és sok helyen lassu növekvésű, mi főleg annak tulajdonítható, hogy az előbbeni fordaszakban 60 és 80 éves állabok sarjerdőképen kezeltettek, magbóli felújításra figyelem nem fordított, és így miután a sarjhajtásra túlóreg tőkék legtöbbszörre tőke és kevésbé gyök-sarjakat hajtottak, lassanként a zárlat kimaradásával a talaj is elsoványodott. A fakészlet tehát természetesen a szabályszerűleg megkívántatónál kisebb, ezen főosztályban tehát a hozam egyelőre az I-ső osztályu zárlatra visszavitt tervbeosztás

szerint vétetik, minek követése mellett évenként átlag 2200 szabályöl fa taroltatik le, a mely vágások kizárólag kevés haszonfára és inkább tűzifára dolgoztattak fel, míg a Pilishegy déli és nyugati oldalain lévő erdőben évenként egy vágás nyilasonkénti árverés útján értékesítettik.

A fa mindenütt közel a földszinhez vágattatik le, és így két év múlva szép gyökshajtások erednek, melyek azután szépen nőnek. Hol a sarjak kimaradnak, vagy azok igen ritka zárlatot képeznek, a megfelelő talajon tölgy- és csermakk vettetik el, de gondos figyelem fordittatik arra is, hogy a kisebb kiterjedésű tisztások az erdőkertben e célú tatarozásra külön nevelt tölgycsemetékkal esztendőnként kiültetessenek. A rossz talaju helyek fekete- és erdei- fenyőcsemetékkal ültettetnek be.

A haszonfa mint kizárólagos gyengébb épületi és gazdasági szerszámfa a lakosoknak döntött állapotban adatik el, míg a házilag készített tűzifa a budapesti raktárba szállítva itt árusittatik el.

Ezen osztályban jelenleg a fa- és munkabérek a következők :

Egy köbláb kemény haszonfa tőára 20 kr, egy köbláb puha haszonfa tőára 15 kr, egy öl cserhasábfa ára 10 frt 25 kr, egy öl gyertyán és bükk hasábfa 9 frt 75 kr, egy öl tölgyhasábfa 8 frt 75 kr, egy öl I-ső oszt. dorongfa 7 frt 85 kr, egy öl II-od oszt. dorongfa 3 frt 80 kr, egy öl selejtesfa 5 frt 75 kr, a haszonfa levágatásaért és előkészítéseért járó bér köblábanként 2 kr, egy öl kemény hasábfa vágatása 1 frt 30 kr, egy öl kemény dorong- és puha vegyesfa 1 frt 20 kr, egy köbláb haszonfa fuvarozása a dunaparti raktárba 7 kr, szinte oda egy öl tűzifa fuvarozása 2 frt 50 kr; a további bérek az I-ső főosztályban előadottakkal ugyanazonosak. Az első és második főosztályból nyert tűzifa és erősebb méretű haszonfa a budapesti alapítványi faraktárban következő árak mellett árusittatik :

cserhasábfa ölenként 18 frt, bükk- és gyertyánfa 17 frt 50 kr, I-ső oszt. tölgyhasábfa 17 frt, tölgy és szil hasábfa 16 frt, I-ső oszt. cserdorongfa 16 frt, I-ső oszt. vegyes kemény dorongfa 15 frt, selejtes fa 13 frt, tőkefa 10 frt, épületi és haszonfa köblábanként 35 krtól 60 krig.

Mind a két főosztályban egymást kiegészítőleg évenként 800 öl gyéritési fa is vágattatik, melynek tőára átlagban 2 frt 50 kr.

Az I-ső és II-ik főosztályt nyers jövedelme a később előadandó mellékjövedelmek beszámításával is egészben 91.140 frt, kiadása 52.495 frt, és így tiszta jövedelme 38.645 frt, vagyis holdanként tisztán 5 frt 13 kr.

A III-ik főosztályt képezi a cserhámüzem, mely mint már említve volt, 1700 holdra terjed, és az alatt fekvő tölgyeseknek azon részeit foglalja el, melyek tőkéből bokros és ritka zárlatu állabokat képeztek vagy képeznek. Ez utóbbiaknál a cserhámüzem alkalmazása azért vált ajánlatossá, hogy azok még a tőkék sarjképessége korában regeneráltassanak, és helyes vágatás mellett főkép gyöksarjadzásra ingereltessenek. Itt tehát a cserhámüzem nem lett jövedelemfokozás, hanem erdőmivelési tekintetek miatt behozva. Hogy a sarjadztatás elérhető, mutatja az ezen üzemmód behozatala óta letarolt két osztág felujulása, míg ugyanis azelőtt a zárlat rossz volt és gyökhajtás nem létezett, most javult a zárlat és tömérdek gyöksarj eredt.

Ez üzemosztály talaja homok- és aszkőzetten (trachit) nőtt 0·8 tölgy, 0·2 cser és szórványos gyertyánfákból képzett állabjai 25 éves fordában egyenlő területbeosztás mellett kezeltetnek, tehát évenként 68¹/₂ kat. holdnyi vágásterületet szolgáltatnak. Egy-egy évi hozam átlagban 1000 öl hámzott fát teszen, vagyis miután 20⁰/₀, a fekete fa tehát 200 öl, és 800 ölnél a kéregvesztést egyre-másra 15⁰/₀-ot tevő 120 öl, így az összes évi

hozam tulajdonkép 1120 szabályöl, mely tiz évre előre Poeschl fiai czimü bécsi iparosnak szerződészerűleg eladatott. Ez eladásnál a kikötések következők :

a vállalkozó köteles az évenként kijelölt osztag állabját ápril végén tarolás alá venni, és május 30-ig lehetőleg mélyen kivágatni, június első napjaiban leltározás alá bocsátani és július közepéig a fa- és kéreganyagot a vágásból kitakarítani. Ha pedig az ez időre, esetleges rossz időjárás miatt, lehetséges nem lenne, a július közepén túl visszamaradt anyagot a tél bekövetkeztéig a vágásba meghagyni, és az első havon azután kiszállítani. A leltározásnál átvett minden öl hámzott fa után 8 frt 20 kr, és minden ugynevezett fekete fa 4 frt 52 kr fizetendő. Fekete fának nevezzük azon fát, mely hámzásra nem kerül, így a gyertyán, cser sat., megjegyzendő még, hogy a fa 1 hüvelykig dolgozandó fel.

Ha tehát ez árak és az említett mennyiség alapján a fekete és hámzásra kerülő tölgyfa árát összehasonlítjuk, látjuk, hogy az első 4 frt 52 kr, az utóbbié a kéregveszteség beszámításával 7 frt 13 kr.

Ilykép szolgáltató ez osztály némi mellékjövedelmek hozzászámításával, évenként nyersen 7964 frtot,

és igényelt kiadása, kezelésre és felügyeletre	1.904 frtot,
mivelésre	500 „
adóra	1.581 „
kegyuri terhekre	306 „

összesen . 3.391 frtot,

marad tiszta jövedelem 4573 frt, vagyis holdanként 2 frt 69 kr.

A felujításnál kellő gond fordítatik arra, hogy a vágás után következő második évre a hézagok vagy makkal bevettessenek, vagy tölgycesmetékkal beültessenek. A déli oldalaknak

egy része szelid gesztenyék és ákáczczal is lesz kiültetve, mely fanemek tudvalevőleg kitűnő kérget szolgáltatnak.

Ezen uradalom a fővároshoz közel fekvén, erdei mellékhasználatokból szép összeget jövedelmez, így nevezetesen a bérbeadott kőbányák, melyekből részben járda-, részben törmelékkő töretik, évenként átlagban 1200 frt, száraz- és hulladékfából 800 frt, ez erdei legelőből 800 frt, (megjegyzendő lévén, hogy 3—6 évi elő, 20—30 évi utótilalmak tartatnak be, és a legelőnek egy nagy része a fafuvarosoknak adatik ki), eper- és málnatermelésért 600 frt, mészkő-eladásból 400 frt, erdei füből és szénából 400 frt folyik be, van azután még számos kisebbrendű mellékhasználat, mint fonóvessző, ostornyél, vad-csemeték eladása, s a. t., úgy, hogy az összes mellékhasználatból befolyó évi jövedelem 5870 frtot teszen.

Végül legyen szabad a p.-maróthi uradalom erdészeti összes jövedelmezését összevonva, következő számokban előadni :

J ö v e d e l e m :

fából átlag évenként	93.234 frt,
mellékjövedelmekből	5.870 „
	<hr/>
összesen .	99.104 frt,

K i a d á s o k :

fakészítésre és szállításra	33.758 frt,
erdei művelésre, ápolásra és őrködésre .	1.600 „
fizetésekre	7.233 „
utazási járandóságokra	900 „
segélyezésre és jutalmazásra	200 „
irodai költségekre	250 „
épületek fenntartására	850 „

nyugdíjakra	800	frt,
adókra és közterhekre	8.602	„
kegyuri adományokra	1.693	„
	<hr/>	
összesen	55.886	frt,

s így levonva a kiadást a nyers 43.218 frt jövedelemből, marad tiszta jövedelem, vagyis holdanként tisztán 4 frt 68 kr.

Az államerdők ez idő szerint nem adatnak el.

A pénzügyminister ur az 1876. évi államköltségvetésnek a képviselőház elé terjesztése alkalmával f. évi szept. 20-án mondott pénzügyi exposéjában aként nyilatkozott, hogy az államerdőket, azon nemzetgazdasági fontosságánál fogva, melylyel azok birnak, nem tartja eladhatóknak. A képviselőház a minister ur e nyilatkozatát helyeslő tetszéssel fogadta.

Kapcsolatban ezzel feljegyezzük még, hogy a minister ur ugyanezen alkalommal azt is kijelentette, miszerint a vas- és szénbányákat, melyek üzeme örökös veszteséggel van összekötve, feltétlenül eladandóknak tartja, s e részben már előintézkedéseket is tett. A diósgyőri, vajda-hunyadi és petrózsényi vas és szénbányák és hámorok eladására az ajánlati tárgyalás már ki is van hirdetve.

A pénzügyi exposèban tett nyilatkozat szerint a minister az állami mezőgazdasági birtokokat szintén eladandóknak jelezte, aként van azonban meggyőződve, hogy az eladás ideje még nem érkezett meg, mert azon osztályok, melyekből a vásárlóknak kikerülni kellene, a mostani rossz pénzviszonyok közt nem birnak a vételre szükséges tőkével, s mert egy netalán most eszközölt eladás nem volna egyéb, mint e birtokoknak értékök 20⁰/₀-áért való elpazarlása. A képviselőház e nyilatkozatot is helyesléssel fogadta.

A jövő évre tudomásunk szerint közel 10 millió értékű államvagyon van eladásra kijelölve; ez azonban oly kisebb birtokrészekből és épületekből áll, melyek kezelése az általuk adott jövedelemhez arányban nem álló költséggel van összekötve. A felvett tíz millióból hat millió értékű államvagyonnak eladása már a megelőző országgyűlések által lett engedélyezve.

A pénzügyi bizottság az államvagyon eladása után befolyó összeget a jövő évi államköltségvetésben a pénzügyminister ajánlatára 1,200.000 forinttal vette fel. Az államvagyon eladásából befolyó összegek törvény szerint az 1874. évi 153 milliós államkölcsön törlesztésére fordíttatnak.

Adatok a fa impregnációról s a fának kiszáritásáról.

(Folytatás.)

Irta Rappensberger Márton m. k. erdész.

Az általunk tárgyalt beitatási módnál a beitatási és kiszáritási készülékek illetőleg építmények a fűrészmű közelében úgy rendeztetnek be, hogy az utóbbinak vízvezetéke felhasználható legyen.

A beitatási készülék igen egyszerű szerkezetű, s négy egyenlő nagyságu $2^0 7''$ hosszú, $2^0 9''$ mély és $1^0 3' 6''$ széles medenczéből (szekrény, tartó) áll, melyekbe egy a gőzkazánból jövő, s a medenczék hosszában azok felső szélén vízszintesen vezetett gőzesőből mindegyik szekrénybe 2—2 függélyesen álló $1^0 4'$ hosszú vékonyabb cső nyúlik le közel a medenczék fenekéig oly czélból, hogy általuk a medenczékben lévő beitatási folyadék felmelegítésére és forralására szükséges melegség a gőzkazánból a szekrényekbe vezetessék. A gőzkazán az anyagtár közelében lévő kazánhelyiségben van felállítva, s egy amerikai kohval (Esse) áll összeköttetésben, fütése ez által közvetítettén.

Az említett medenczék szorosán s lehetőleg vízhatlanul egymásra illesztett 6—7□"-nyi bárdolt tölgyfákból, vagy pedig ezen fanem hiányában jegenyefenyű gerendákból állíttatnak össze, s azon körülményre való tekintettel, hogy a legváltozatosabb hőfokozatoknak, s a beitató folyadék nagymérvű fesztítő nyomásának vannak kitéve, 12"-nyi vastagságu kötfákkal (Zwangen) tartatnak össze.

Hogy pedig ezen kötfák daczára a beitatandó anyagokat a medenczékbe könnyen berakni s kivenni lehessen, azoknak megfelelő magassággal kell birniok, úgy, hogy még a kötfák erősítésére szolgáló keresztfák (Kreutzbänder) se okozzanak e részben akadályt.

Hogy minden egyes medenczének külön-külön töltése és kiürítése mellőztessék, azok fenekükhöz közel egy négyszögletű fatömlővel vannak egymással összekötve.

A szekrények egyik hosszoldalán megfelelő magasságban a munkások használatára szolgáló deszka hidaló (járda) van alkalmazva. Nagyobb tartosság és vízhatlanság czéljából a szekrények a helyi viszonyoktól függő bizonyos mélységig egymástól csekély távolságban minden oldalról fazekas-agyaggal szorgosan kivert gödrökbe építtetnek, olykép azonban, hogy felső szélük a vízvezető főcsatorna talpánál magasabb semmi esetre se legyen. Költséges utánjavítások csakis ily módon háriíthatók el, nem lévén szükséges az egyik vagy másik szekrény elromlása esetében az egész beitató készüléket szétbontani.

A több darabból álló, szorgosan egybekötött, s a melegség jobb visszatartása czéljából szalmával, agyaggal, vászonnal és más efféle rosz hővezetőkkel körülburkolt gözcső, a mint már említve volt, a medenczék hosszában azok homlokfalazatainak legfelsőbb gerenda párjain keresztül vezetetik az egyes szekrényeken, s hogy a függélyesen szabadon lefelé álló melegítő

csópárral együtt a beitatandó anyagok be- és kirakása alkal-mával sérüléseknek kitéve ne legyen, egy a medencze illető hosszoldalával párhuzamosan álló, s a szekrények fenekéig leérő vékonyabb válaszfal által védetik, melynek azonban a lehető legnagyobb mennyiségben megfelelő nagyságu lyukakkal kell ellátatni, azon oknál fogva, hogy általa a melegségnek az illető medenczébe való bevezetése, s abban való szabad elter-jedése ne gátoltassék.

A gőzkazán nagysága természetesen az üzlet nagyságától és terjedelmétől függ, a mennyiben magától érthetőleg a me-denczék száma négynél kisebb vagy nagyobb is lehet; a mi pedig a gőz- és melegítő csövek vastagságát illeti, e részben arra kell ügyelni, hogy a gőznyomás a főcsőben és a mele-gítő csövekben egyenlő legyen, s hogy ennélfogva az utóbbiak ür-átmérője (lichte Durchmesser) a főgőzcső ür-átmérőjével helyes arányban álljon.

Ha tehát p. o. a 8 függélyes cső ür-átmérője 2'', a nyolcz cső körlapjainak összege pedig $(1^2 \times 3,1416) \times 8 = 25,133 \square''$ szükséges, hogy a főcső belső átmérője, tekintettel arra, hogy $25,133 = X^2 \pi$, és a fél átmérője (radius) $X = \sqrt{\frac{25,133}{3,1416}} = \sqrt{8} = 2,83''$ -et tesz, 5,66'' legyen.

A gőzkazán fütése deszka- és rönk-hulladékfával, meg-felelő berendezésnél esetleg fűrészforgácsal is történhet, mely anyagoknak a beitatandó anyaggal együtt rendeltetési helyükre való szállítása céljából a fűrésztől a medenczék mentében a gőzkazán helyiségig épült vaspályán gyorsan és olesón történhet.

A gőzkazánnak vízzel való ellátása — ha megfelelő nagy-ságu eséssel bíró hegyi vizek állanak rendelkezésre, termé-szetes uton csövek segélyével, — ellenkező esetben beszi-vattyuzás útján történik, mely célra egy külön célirányos ké-szüléket terveztünk.

A tervünk szerinti méretekben épült medenczék mind-egyike 880 darab 2⁰ hosszú 1" vastagságu deszka felvételére van berendezve, mind a négy medenczében tehát összesen 3520 ily deszka fér, melyek a beittatás megkezdése előtt az üres medenczékbe oly módon rakatnak be, hogy mindenekelőtt a medencze fenekére — szélessége irányában — 3—3'-nyi távolságban 2"⁴ vastag vesszőket, ezekre függélyesen pedig a medenczék hosszában egy deszkaréteget rakunk s a vesszők és deszkák illetén rétegezését mindaddig folytatjuk, míg a 110-ik deszkaréteggel az illető szekrény megtelt.

A beittatás ezután következőképen történik:

A medenczékben levő deszkák a fővizvezetékéből egy alantabb részletesebben leirt szerkezetű melléksatornán levezetett hideg vízben áztattatnak olyképen, hogy a víz folytonosan bevezettetvén, annak fölöslege a szekrények egyikének felületén alkalmazott nyíláson szabadon ismét lefolyhasson. Legczélszerűbb ezen áztatást esténként, esetleg a szombati estén megkezdni, midőn a fűrészüzlet amugy is szünetel, s a víznek be- és lefolyása minden felügyelet igénybevétele nélkül az egész éjen s illetőleg vasárnapon át is szabadon történhet.

Hogy azonban a deszkák a befolyó víz által el ne homokosodjanak (miáltal éles asztalos műszerekkel való kidolgozásra alkalmatlanokká válnának) szükséges, hogy az áztató víz a homoktól teljesen ment legyen, a mit azáltal érhetünk el, hogy ha a fenebb irt vízlevezető melléksatornán a medenczéktől megfelelő távolságban egy tölcseralaku kis nyílásu fenékkal ellátott elegendő mélységű szekrényt alkalmazunk, mely esetleg még a vizirányra függélyesen félállított közel a szekrény fenekéig érő közfal által osztva, arra szolgáland, hogy abban a vízzel elsodort kavics és homok nehezebb fajsúlya következtében lesülyed s a nélkül, hogy nagyobb vízmennyiségnek levezetésétől kellene tartanunk, a tölcser nyílá-

sán át eltávolíttatik, míg a szekrény felszínén már is csak tiszta víz folyhat le tovább, az említett levezető csatornának lejjebb s első részénél valamivel alantabb is fekvő részén át az impregnálási medenczékben elhelyezett deszkákra.

Mint hogy pedig ezen beitatási módnál kizárólag csak a nedvkeringés idejében döntött fákból metszett anyagok használatnak fel, melyek ezen állapotban mindig nedvesek, igen tanácsos, miszerint az áztatás legalább is 10 órán át szakadatlanul folytattassék, hogy ez által a fa felületéhez legközelebb fekvő részekben a nyirhás testek eltávolíttassanak.

Az áztatás befejezése után a vízvezető csatorna elzáratván, a szekrényekből — az egyiknek fenekén alkalmazott vízlecsapolási zárkészülék nyitása által — annyi víz eresztetik le, hogy a legfelsőbb 7—8 deszkaréteg vizen kívül maradjanak, mely intézkedés részint azon oknál fogva szükséges, minthogy a gőznek a medenczékbe való bevezetése alkalmával bekövetkező sűrítése folytán ismét víz képződik, mely a lebocsátottnak helyébe lép, részint pedig azért is, minthogy a gőznek bebocsátása alkalmával képződő habverés a legfelsőbb deszkarétegeket szinte elegendő mérvben öblíti.

A gőz fejlesztése és működése aként szabályoztatik, hogy 24 órán át csak oly mérvben hasson, miszerint a viznek a kívánt mérvben való előmelegítése éressék el. A 24 óra letelte után azonban a gőz oly mértékig fejlesztetik s fokoztatik, hogy a viz általa teljes forralásba hozassék, s 48 óráig folyton forrjon. Ezen második időszak lefolyása után a medenczékben képződött zavaros víz lecsapoltatik, s a medenczék mindegyikébe (a medenczék fennebb tervezett nagyságát vévén tekintetbe) 275 font közönséges hamuzsir hintetik, figyelemmel lévén arra, hogy most ujonnan már is csak annyi víz eresztessék a medenczékbe, a mennyi azoknak teljes telítéséhez szükséges, hogy a képződő kalium-olvadékból mi sem vesszen el.

Ha a medenczék vízzel telvék, lehető legnagyobb mérvre feszített gőz bocsáttatik az olvadékba, hogy az ennek folytán bekövetkező heves forrás által a hamuzsir tökéletesen föloldassék s minden részeiben egyforma sűrűségű és fajsúlyú olvadékot adjon, a mihez azonban csak néhány másodpercnyi idő elégséges, minthogy a hamuzsir a vízben különben is igen könnyen olvad. Ha a kivánt elegyülés megtörtént, a kazántüz hamuval mérséklendő mindaddig, míg az olvadék hőmérséke 70 Cels. fokot mutat, mely aztán 48 órán át változatlanul fentartatik, mire a gőz egy utolsó forralás elérése végett még egyszer legnagyobb mértékére feszítettetik, miközben a forró olvadékba ólomból készült kannákból annyi kénsav öntetik, a mennyi szükséges, hogy az ez által képződő vegyülék a lakmuspapírra semlegesén hasson (reagire), a mi (ismét tervezetünket véve alapul) körülbelől összesen 276 fonttal fog eléretni.

Végtére a folyadék még 24 órán át tovább forraltatik, mindig arra figyeltetvén, hogy az semleges állapotjában tartassék, s a felesleges kénsav megfelelő módon (legezélszerűbben vasdarabok által) köttessék, s ezzel a beitatási eljárás be van fejezve. — A deszkák kiszáritása azután akár természetes uton légszáritás által, akár száritó kamarákban mesterséges uton történhet.

(Vége köv.)

A vasuti szállítási díjak szabályozása.

(B.) Ezen minden részről feszült figyelemmel kísért kérdésben a tárgyalások a közlekedési ministeriumban október 21-én kezdődtek meg, s ott, miként a „P. Lloyd“ idei 244. számában olvassuk, a ministerium által a jelenleginél olcsóbb szállítási osztályzatot igénylő tárgyakul következők jelöltettek meg: kőszén, koks, érczek, takarmány-növények, füvek, lóhere és dohány. A vasuti igazgatóságok képviselői természetesen e

megjelöléssel egyetértettek, s így az illetők véleménye szerint meg lett a tarifa-reformnak az ország létfeltételére a vámkérdéshez legalább is hasonló jelentőséggel bíró fontos közgazdasági kérdése oldva!

Hát a faanyagok szállítási díja csakugyan olyan mérsékelte, hogy ott további mérséklésnek nincs helye? Hát a magyar vaspályák csakugyan oly bőven el vannak és el lesznek látva szállitmányokkal, hogy épen semmi szükségük sincs arra, hogy egy kissé mérsékeltebb díjak mellett a mostanit bizonyára kétszeresen felülhaladó famennyiséget szállítsanak, s így a mérséklés útján vesztett összeget a szállítandó tömeg szaporodásában busásan visszakapják. Mit törődnek ezzel a vasuti igazgató urak, hisz a kamatok ugy is garantirozva vannak, akár szállít a pálya akár nem!

Azt is olvastuk a közlekedési minister urnak a vasuti faanyagok szállítási díjainak mérséklése ügyében az Orsz. Erdészeti Egyesülethez intézett, s e lapok mult füzetében közölt válaszában, hogy a szállítási ármérséklést mindenki egyenlő mértékben megkapja. Csak azt szeretnők már most tudni, hogy hát miért tartják magyar fakereskedők szükségesnek azt, hogy Triestbe szállítandó dongájukat a szállítási ármérséklést bíró hamburgi kereskedő vagy egy bécsi üzér szállító levelei mellett adják fel a vasutra; mert kétségkívül ennek nem az az indító oka, hogy az illető azon esetre, ha szállitmányában esetleg kár történik, a veszteség megtérítését a hamburgi kereskedő vagy a bécsi üzér kegyéből és annak neve alatt szorgalmazhassa.

Bizony bizony igaz azon általánosan elterjedett meggyőződés, hogy a magyarországi vasutak szállitmányai után esedékes jövedelmek sem a vasutak pénztárába, sem a termelő kezébe nem jönnek, hanem egyes üzérek zsebébe vándorolnak.

E kérdéssel egyébiránt még foglalkozni fogunk.

A jelenlegi m. kir. jószágigazgatóságok fenntartatnak.

A pénzügyminister ur az államjóságok 1876. évi költségvetésének a pénzügyi bizottság kebelében folyó hó 18-án történt tárgyalása alkalmával a jószágigazgatóságok ügyében aként nyilatkozott, hogy az államjóságoknak a pénzügyigazgatóságokra való bizását vagy a jószág-, bánya- és erdőigazgatóságoknak egyesítését csak az egyik vagy másik szolgálati ág érdekeinek elhanyagolásával tartja kivihetőnek. A kezelésben és ügyvitelben hozott be ugyan javításokat, de nem barátja a felesleges sok szervezésnek s ezért a jelenlegi állapotot fenntartani szándékozik.

A folyó 1875. év elején fennállott igazgatóságok közül októberhó 1-től kezdve feloszlattattak a sóvári, ungvári és nagybányai jószágigazgatóságok, valamint az ungvári, nagybányai és strimbolyi erdőhivatalok, mely időtől kezdve a sóvári jószágigazgatóság vezetése alatt állott sóvári és szomolnoki erdőhivatalok, valamint a sóvári ügyészség, a besztercebányai, a diósgyőri erdőhivatal, ugyszintén a diósgyőri gazdaszat, valamint a tokaji erdőszet és gazdaszat, a miskolci ügyészség, az ó-budai jószágigazgatóság alá rendeltettek; végre Ungvárt és Nagybányán a feloszlattott igazgatóságok és erdőhivatalok helyett szintén ide októberhó 1-től kezdve jószágigazgatósági hatáskörrel működő főerdőhivatalok szerveztettek.

Az említett két főerdőhivatalon kívül jelenleg a következő jószágigazgatóságok állanak fenn: a besztercebányai, kolozsvári, temesvári, pécskai, zombori, ó-budai és a marmaros-szigeti jószág- és banyaigazgatóság.

A folyó évi felsőbb erdészeti államvizsga.

Az erdőgazdaság önálló vezetésére képesítő felsőbb erdészeti államvizsgák Budapesten idei október-hó 4—13. napjain tartattak meg. A vizsgáló bizottság elnöke Girsik János kir. tanácsos és főerdőmester volt, vizsgáló biztosok pedig Soltz Gyula erdőtanácsos és erdőakadémiai tanár és Hoffmann Sándor kultusministeri titkár voltak.

A vizsgára jelentkezett 27 jelölből 26 jelent meg, kik közül 21 a selmeczi erdőakadémiát, 3 a tharandit és 2 a mária-brunnit végezte.

Az október 4-én megtartott írásbeli vizsgálatra következő kérdések voltak feladva :

1. „Mily körülmények és viszonyok irányadók és tekintetbe veendőek az erdőkerteknek (magonczkerteknek és faiskoláknak) telepítésénél? Miképen rendezne be ön egy, vagy ha szükséges, több erdőterületet azon viszonyok között, a hol legközelebb működött vagy szolgált? 2. Fejtegetendőek azon szabályok, melyek a fadöntésnél, részint az erdőtenyésztésnél, részint pedig a fa értékének emelése, és a döntési munka előmozdításának céljából felállítandók, és a favágók utasítványába is fölveendőek. 3. Egy 6000 holdnyi területből álló erdőbirtokban, a volt jobbágyok által gyakorolt fajzási szolgálat, erdőterület kihasítása által megváltandó. Minő tényezők irányadók a kihasítandó erdőterület nagyságának megállapításánál? Minők a terület tényleges kihasításánál? Minő becslési eljárás követendő az erdőbecslésnél, és minő elvek tartandók szem előtt a kihasított terület kezelésénél? Tájékoztassuk megjegyeztetik, hogy az erdőbirtokot hegységi erdők, és az uralkodó fánemeket 0.5-ben jegenye fenyő, 0.2-ben tölgy, 0.3-ban bükk képezik. A község 80 urbéri telekből és 110 zsellérből áll.“

A vizsgaeredmény következő volt: jelesen képesített osztályzatot kapott 5, kik közül 4 Selmeczen, 1 pedig Maria-brunnban végzett; képesített osztályzatot kapott 14, kik közül

12 Selmeczen, 1 Tharandban és 1 Mariabrunnban végzett; a vizsgát nem állotta meg 7, kik közül 5 Selmeczen és 2 Tharandban végzett.

Az alsóbb erdészeti államvizsgákról, ott működött szaktársainktól, eddig nem kaptuk tudósítást, noha ezek eredményének közlését is kívánatosnak tartjuk.

Uj könyvek.

A német szakirodalomban következő uj művek jelentek meg.

Az erdei alom összes tana. (Die gesammte Lehre der Waldstreu.) Dr. Ebermayer Ernőtől. Ára 6 frt 60 kr. Nagy 8-ad, 416 lap. E mű melyből legközelebből mutatványt is közlünk, a bajor kísérleti állomások működésének eredményét foglalja magában, s kétségkívül egyike a kiváló figyelmet és tanulmányozást igénylő és erdőmivelési tekintetben nagy fontosságú adatokat nyújtó munkáknak.

Tanulmányi utazás Szilezia hegyein és téerein. (Eine forstliche Reise im Gebirge und Flachland der Provinz Schlesien.) A Neustadt-Eberswaldi akademiától. Ára 1 frt 80 kr. Kis 8-ad, 151 lap. Az akadémiai gyakorlatok leírását helyi érdekű ismertetésekkel tartalmazó munka.

Megrendelhetők Grill Károly udvari könyvkereskedésében Budapesten, Dorottya-utca 2. sz.

Tudósítás az Orsz. Erdészeti Egyesület t. tagjaihoz.

Az Országos Erdészeti Egyesület azon t. cz. alapító és évdijas tagjai, kik a folyó évről vagy a multról az alapítványi kamat vagy évdij befizetésével hátralékban vannak, hivatkozással az egyleti alapszabályok 12. §-ára, tisztelettel fel-

kéretnek, miszerint tartozásaikat tekintettel arra, hogy az egyleti pénztárba történt befizetéseket és a künn levő hátralékokat tartalmazó névszerinti kimutatás közelebbről nyilvánosságra adatni szándékoltatik, az egyesület pénztárába (Budapest, vár diszter 12. sz. I. em.) posta-utalvány által mielőbb és a mennyiben lehet, 3 hét lefolyása alatt befizetni sziveskedjenek. — Budapest, október-hó 20-án 1875. *A titkári hivatal.*

A fapiacsról.

Budapest, október-hó 26-án 1875.

A fenyőféle anyagok üzletének kelendőségi jellege ma is ugyanaz, melyet mult tudósításunkban ismertettünk, de e mellett az a sajnos, hogy a helyzet bármi kevés javulása helyett, az időközben beállott újabb fizetés-képtelenségek miatt további fokozott szorultság érezhető. E körülmények között is azonban némi megnyugtatót adhat a tudat, hogy október havának lejártával még a mostaninál rendesebb viszonyok idején is szünetelő jelleget ölt a fakereskedés. Az árak általában véve aként állanak, mint mult füzetünkben közöltük, s ezért ez alkalommal részleteket nem adunk.

A tölgyfa-anyagok keresettségé nem lankad, sőt minthogy a felvett munkások beosztásának ideje most van folyamatban és a francziaországi szüret rendkívül kedvező mértékben sikerült, az eladandó anyagok után élénk tudakozás van. A kir. kincstár is kétségkívül ily tudakozásnak engedendő közelebbről, miként lapunk hirdetései közt is olvasható, árverést tart Ungvárt és Nagybányán, előbbi helyen 3000 darab 15"-et meghaladó vastagságu tölgyfára és utóbbin szintén 15"-nél vastagabb és mint hallottuk hasonlóan 3—4000 darabra.

A faüzlet mai sanyaru helyzete egyébiránt nem csak a fenyőfára és fenyőfűrészárúkra áll, hanem még a tűzifára ki-

használandó azon erdőkre is, melyek anyagát a most teljesen pangó állapotban lévő vasipar számára szükségelt faszén termelésére használják.

A házi és gyári fogyasztásra utalt tüzifa kelendősége már türhetőbbé kezd lenni, mert a készletek, melyek e választék-ból még a szomorú emlékű 1873-ik évből maradtak vissza, jelentékeny részben már elfogytak s habár az árak ma nem is oly magasak, minők a lázas mozgalmu 1872-ben vagy 1873. elején voltak, de mégis türhető és örvendetes jelenség, hogy némely vidéken, mint például az alföld felső részén a szeszgyári ipar fogyasztása újra élénkülni kezdett, a mire tudomásunk szerint nem csekély kihatással volt az, hogy a kincstár ungvári tüzifájából Nyiregyházán, Kemecsén, Kis-Várdán, Sátor-A.-Ujhelyen és Debreczenben raktárakat nyitott.

A tüzifának nagyban való eladását illetőleg figyelmet érdemelnek azon árak, melyek mellett egyes kereskedők a budapesti hatóságok, jelentékeny intézetek s a vasutigazgatóságok tüzifa szükségleteit ellátni vállalkoznak. Több ily szállítási ajánlatról értesültünk és nem tartjuk érdektelennek megjegyezni, hogy azok mindenike ugyszólva majdnem hajszállnyira és épen annyira hasonlított egymáshoz, mintha az illetők összeegyezttek volna egyenlő ajánlatot tenni; a miben kétségkívül annyi tanulság áll, hogy ők jobban tudnak összetartani érdekeik megvédésére mint az erdőbirtokosok, kiknek bizony szintén nem ártana egy kis egyetértő eljárás, a miről azonban majd máskor szólunk. A jelen téli idényre szükséges tüzifa szállításoknál a 3'-as tölgy tüzifa ölet Budapesten ott, a hol a szükséglet 100—200 ölet tett, az illetők a hasábokat keresztben 3-szor metszve és teljesen felaprózva s a rakhelyre vagy a pinczébe berakva 17 frtéért vállalkoztak, a miből a vágatás és szállítás költsége ölenként 3 frt 50 krral számítandó.

Bedő Albert.

Változások az erdészeti szolgálat körében. Murgás János színobányai vasgyári erdész, gróf Forgách gácsi uradalma-hoz főerdészszé, Balbach János fogalmazó erdőgyakornok a pénzügyministeriumban a zombori jószágigazgatóság-hoz faraktár-gondnokká, és Sperlbauer Rezső gredistyei m. kir. erdész, a lajthán-tuli tartományokba, cs. kir. erdészsegéddé neveztetett ki.

Halálozások. Borsiczky Károly budapesti m. k. faraktárgondnok, és Draschdianszky János, tótváradi erdész, mindketten az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagjai, elhaltak. Béke hamvaikra!

Ragadozó vadaink bátrabbadnak. A f. évi július 1-től életbe lépett vadászati és fegyveradó következtében a vadászok száma megcsökkenvén, a medvék és farkasok, mint több helyről értesültünk, az eddig tapasztaltnál gyakrabban jelentkeznek. Igaz, hogy vadászati és fegyveradó—, meg ragadozó vadak pusztulása, nem is igen férnek össze.

Szerkesztői üzenetek.

Azt hallottuk hogy igaz, de mi sem akarjuk hinni, — ajánlva a t. képviselő urak figyelmébe. N. urnak. Jelen füzetünkre már későn érkezett, ez azonban nem baj, mert a pénzügyi bizottság már ugy is letárgyalván a földmívelési ministerium költségvetését, Ön helyes felszólalásának fogamatja csak a képviselőházi tárgyalás alkalmával lehet, (ha lesz!) s ezért a kiadás novemberi füzetünkkel sem késik el.

Az 1872/73. évi tél virányáról. Kétségkívül igen érdekes és becses közlemény, szak-közönségünk igényéhez képest azonban e nemben csak oly értekezéseket adhatunk, melyek ennél többet foglalkoznak az erdővel. Ugy hisszük, hogy ott, hol felolvastatott, hivatottabbak a közlésre.

K. Gy. erdőmester urnak. A kiküldendő bizottság működésében csak akkor vehetünk részt, ha arra 5 napnál több nem lesz szükséges és a jövő tavaszra elhalasztható.

Több felől tett tudakozódásra kijelentjük, hogy a métermértékre átdolgozott és a m. kir. pénzügyministerium által kiadandó erdészeti segédtablák még nem jelentek meg, jövő füzetünben azonban már biztos tájékozással fogunk szolgálhatni arról, hogy hol és mi áron lesznek megszerezhetők.

U. J. urnak. S.-Patak. Köszönjük szorgalmának újabb gyümölcsét, sor szerint ezt is felhasználjuk.